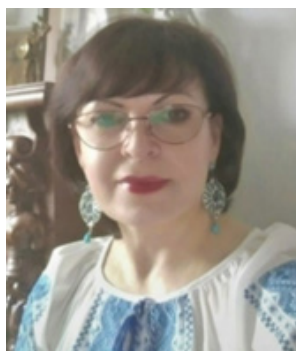

УДК 378.046.4-028.33

DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-5\(212\)-12-29](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-5(212)-12-29)

Любченко Надія Василівна,

кандидатка педагогічних наук, доцентка,
доцентка кафедри менеджменту освіти та права,
ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України

Nadiia Liubchenko,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of Education Management and Law,
SHEI «University of Educational Management» of the National
Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

E-mail: meri14nadin@gmail.com

ORCID iD <https://orcid.org/0000-0002-4247-340X>

Білик Надія Іванівна,

докторка педагогічних наук, доцентка, професорка кафедри
педагогічної майстерності та інклюзивної освіти,
Полтавська академія неперервної освіти

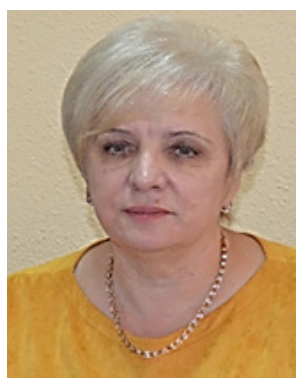
ім. М. В. Остроградського, Україна

Nadiia Bilyk,

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
M. V. Ostrohradskiyi Poltava Academy
of Continuous Education, Ukraine

E-mail: bilyk@papo.pl.ua

ORCID iD <https://orcid.org/0000-0003-2344-5347>

Мельник Надія Адамівна,

кандидатка педагогічних наук,
доцентка кафедри педагогіки й освітніх інновацій,
Рівненський обласний інститут післядипломної
педагогічної освіти, Україна

Nadiia Melnyk,

Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor of the Department of Pedagogy
and Educational Innovations, Rivne Regional Institute
of Postgraduate Education, Ukraine

E-mail: nadia_melnyk@ukr.net

ORCID iD <https://orcid.org/0000-0003-2692-2030>

КООРДИНАЦІЙНИЙ ЦЕНТР РОЗВИТКУ ШКІЛ НОВАТОРСТВА УКРАЇНИ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

A Обґрунтовано актуальність та описано еволюцію впровадження ідеї створення Всеукраїнської та регіональних шкіл новаторства керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників в умовах післядипломної освіти. На основі аналізу праць вітчизняних науковців актуалізовано сутнісні характеристики основних понять дослідження: «адаптивна функція освіти дорослих», «адаптивно-педагогічне проєктування регіональних освітніх систем підвищення кваліфікації педагогічних працівників», «науково-методичний супровід», «новаторство»; «інновація», координативний центр», «дисемінація інноваційного досвіду», «адаптивне управління наставництвом у системі педагогічного новаторства», «технологія супервізії в післядипломній освіті»; «адаптивне навчання». Представлено досвід діяльності зазначених Всеукраїнської та регіональних шкіл новаторства України як суб'єкта діяльності з науково-методичного й інформаційного забезпечення Всеукраїнської та регіональних шкіл новаторства в умовах післядипломної освіти, який може функціонувати як структурний підрозділ науково-дослідної лабораторії Українського відкритого університету післядипломної освіти.

Ключові слова: неперервний професійний розвиток; людиноцентризм; післядипломна освіта; новаторство; державно-громадське партнерство; адаптивна функція освіти дорослих, координативний центр; дисемінація інноваційного досвіду; технологія супервізії в післядипломній освіті

The Coordination Center for the Development of Innovation Schools in Ukraine: realities and prospects of activity in postgraduate education

S *Relevance of the problem.* The article highlights one of the aspects of the development of the idea of establishing and functioning of the All-Ukrainian and regional schools of innovation of managerial, scientific, and pedagogical staff, the history of implementation of which has revealed the potential for the development of scientific and methodological support for postgraduate education of specialists of institutions of different levels of education in the context of the laws of Ukraine "On Education", "On Scientific and Scientific and Technical Activities". **Analysis of previous studies.** For scientific research on this topic, studies conducted by well-known researchers on the conceptual provisions of the organization and improvement of the system of postgraduate pedagogical education; conceptual provisions on the professional development of pedagogical workers, and scientific and methodological work with pedagogical staff are relevant. **The purpose of the article.** To substantiate the relevance of the functioning of the Coordination Center for the Development of Innovation Schools of Ukraine as a subject of scientific, methodological, and information support of the All-Ukrainian and regional innovation schools in postgraduate education, to describe the content of its activities as a structural unit of the research laboratory of the Ukrainian Open University of Postgraduate Education (in the form of a draft Regulation). **Presentation of the main material.** The relevance and evolution of the implementation of the idea of creating schools of innovation for managerial, scientific, and pedagogical staff of postgraduate education is substantiated and described. The essential characteristics of the main concepts of this study are revealed. The author's position on the content of the activities of the Coordination Center for the Development of Innovation Schools in Ukraine has been determined. **Conclusions.** The activities of the Coordination Center for the Development of Innovation Schools are aimed at methodological and organizational support and coordination of scientific and pedagogical activities of managerial, scientific, and pedagogical staff of educational institutions in Ukraine. This study will provide an applied result of the functioning of this form of innovation movement on the basis of systemic, scientific, competence, acmeological, personality-oriented, and cluster approaches. **The prospects for further research** include the implementation of new approaches to the formation of key competencies in the New Ukrainian School, the introduction of innovative educational projects to ensure the quality of the educational process, supervision as a tool for professional support, the introduction of a pedagogical internship, and mechanisms for identifying and disseminating experience in the development and implementation of teaching and learning support in accordance with the new educational standards.

Keywords: continuing professional development; human-centeredness; postgraduate education; innovation; public-private partnership; adaptive function of adult education, coordination center; dissemination of innovative experience; technology of supervision in postgraduate education

Актуальність проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими практичними завданнями. Починаючи з 1991 р., із набуттям Україною незалежності, національна система освіти здійснює перехід до інноваційного соціально зорієнтованого типу економічного розвитку регіонів і держави у цілому, що задекларовано у багатьох стратегічних державних документах. Однак, як зазначається у Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 р., затверджені концепції та плани заходів із реалізації державної інноваційної політики «не були реалізовані внаслідок їх несистемності та неврахування необхідності залучення широкого кола зацікавлених сторін – бізнесу, громадянського суспільства, наукової спільноти. Сучасний стан інноваційної діяльності є наслідком відсутності стратегічного бачення та послідовної державної політики щодо переведення України на інноваційний шлях розвитку, формування національної інноваційної екосистеми (сукупності інституцій, відносин, а також різних видів ресурсів, задіяних у процесі створення та застосування наукових знань і технологій, що забезпечують розвиток інноваційної діяльності), яка забезпечувала б його реалізацію й підвищувала б розвиток інноваційної

культури в державі, використовуючи, крім фінансових, інші механізми розвитку інноваційної діяльності» [29]. Затвердження цього документу є важливим кроком у стратегічному визначенні інноваційної діяльності в Україні, тому що його метою є «розбудова національної інноваційної екосистеми для забезпечення швидкого та якісного перетворення креативних ідей в інноваційні продукти та послуги, підвищення рівня інноваційності національної економіки, що передбачає створення сприятливих умов для розвитку інноваційної сфери, збільшення кількості впроваджуваних розробок, підвищення економічної віддачі від них, залучення інвестицій в інноваційну діяльність» [там само]. Стратегія є крос-секторальним документом, що спрямований одночасно на розвиток інноваційної діяльності в усіх сферах економіки, який забезпечуватиме системність заходів і спрямований на розвиток як технологічних, так і соціальних інновацій у різних сферах, створення високих технологій та їхнє впровадження. У ньому актуалізовано питання щодо стимулювання до наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок та інноваційної діяльності, впровадження новацій; створення умов для розгортання інтелектуальної, творчої діяльності,

раціоналізаторського руху, розвитку креативних індустрій; надання інформаційно-аналітичного та методичного забезпечення розвитку інноваційної культури; створення різних форм обміну досвідом і національних ресурсів із навчання підприємству та інноваціям із залученням світових експертів, тренерів, наставників та ін., зокрема мережі підвищення кваліфікації як для викладачів, так і для керівників закладів вищої освіти та наукових установ. Ці структури також можуть надавати консультаційно-методичну допомогу щодо участі в європейських програмах, пов'язаних з інноваціями, та поширювати позитивний досвід успішних учасників зазначених програм. Фізичні та юридичні особи, які створюють нові технологічні рішення, продукти, методи або засоби виробництва, види товарів і послуг, структури управління без проведення наукової (науково-технічної) роботи визначені як структурні елементи національної інноваційної екосистеми [там само].

Аналіз стану освіти, проведений Національною академією педагогічних наук України до 30-річчя незалежності нашої держави, засвідчує актуальність прискорення людського прогресу на інноваційній основі, що посилює вимоги до наукового і методичного супроводу освіти, підвищення його системності, ефективності, результативності. Як зазначають автори цієї «Національної доповіді про стан і перспективи розвитку освіти в Україні», «для забезпечення стійкого суспільного розвитку всі сфери людської діяльності з освітою включно, у якій насамперед формується інноваційна людина, інноваційний людський капітал, потребують системного і послідовного, необхідного і достатнього наукового і методичного супроводу. За роки незалежності для найбільшої гуманітарної сфери України – освіти – всупереч кризовим явищам закладено основи такого супроводу» [15, с. 143]. Науковий і методичний супровід освіти вчені визначають як базову умову модернізації освіти. Одним із пріоритетів реалізації Концепції «Нова українська школа» є неперервний професійний розвиток вмотивованого педагога, агента змін, який має формувати випускника-інноватора.

Означене актуалізує питання осмислення процесів реалізації та результатів проєктів минулих років із упровадження новацій у післядипломній педагогічній освіті. Саме тому авторами статті,

координаторами таких проєктів, висвітлено один із аспектів розвитку ідеї щодо започаткування та функціонування Всеукраїнської та регіональних шкіл новаторства керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників, історія впровадження яких виявила потенціал для розвитку науково-методичного супроводу післядипломної освіти фахівців закладів різних рівнів освіти у контексті законів України «Про освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність» [10; 11].

Аналіз попередніх досліджень і публікацій.

Авторами статті враховано результати досліджень відомих вітчизняних науковців щодо концептуальних положень організації та вдосконалення системи післядипломної педагогічної освіти (В. Бондар, Л. Ващенко, Г. Дмитренко, І. Жерносек, І. Жорова, М. Кириченко, Н. Клокар, В. Кремень, С. Крисюк, В. Маслов, І. Мороз, В. Олійник, Н. Протасова, Т. Сорочан, Т. Суценко); концептуальних положень про підвищення кваліфікації педагогічних працівників і науково-методичну роботу з педагогічними кадрами (І. Андрощук, Н. Білик, М. Віднічук, В. Гладкова, В. Гуменюк, А. Єрмола, А. Зубко, Л. Карташова, Б. Качур, Л. Колосова, К. Линьов, В. Лунячек, Н. Любченко, О. Ляшенко, Н. Мельник, Н. Мурована, Л. Набока, Л. Оліфіра, О. Онаць, Л. Покроева, О. Пометун, В. Пуцов, О. Савченко, В. Семиченко, В. Сидоренко, М. Скрипник, Г. Тимошко, Н. Чепурна, Є. Чернишова, І. Якухно та ін. Для авторського дослідження набули особливої актуальності наукові праці останніх років з проблематики такого спрямування: становлення і розвитку національної системи освіти та післядипломної освіти зокрема, проблем і перспектив її розвитку – авторського колективу вчених НАПН України під головуванням В. Кременя [15], теоретико-методологічних засад державного управління післядипломною освітою – В. Олійника [27], методико-прикладних засад акмеології – В. Гладкової, Н. Кузьміної, С. Пожарського, К. Юмкіної [7].

Багатоаспектність авторських поглядів щодо проблематики розвитку новаторства і педагога-новатора представлена у колективній монографії «Гуманістичні ідеї: від Григорія Сковороди до сучасного педагога-новатора в системі неперервної освіти», яка містить матеріали Всеукраїнської конференції «Мережа шкіл

новаторства України: розвиток професійної компетентності керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників у контексті реалізації неперервної освіти», одним із важливих яких є тези М. Кириченка, З. Рябової, О. Остряньської про адаптивне управління наставництвом у системі педагогічного новаторства [8; 12].

Актуальними для дослідження є публікації авторів цієї статті: Н. Білик – про теоретичні і методичні засади управління адаптивно-педагогічним проектуванням регіональних освітніх систем підвищення кваліфікації педагогічних працівників, формування електронного освітнього контенту шкіл новаторства у післядипломній освіті [1; 2; 3; 4; 5]; Н. Любченко – щодо управління та координації науково-методичної діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти, кластерного підходу в управлінні розвитком післядипломної освіти та професійним розвитком керівників закладів освіти [16; 17; 18; 19; 20]; Н. Мельник – про діяльність регіональних шкіл новаторства керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників як ресурсу забезпечення професійного розвитку у контексті реалізації неперервної освіти [22; 23; 24; 25]; Н. Любченко, Н. Білик – про супервізію та педагогічний коучинг як технології післядипломної освіти педагогічних працівників у контексті Концепції «Нова українська школа» [3; 21]. На основі проведеного аналізу наукових праць і нормативно-правової бази щодо інноваційної діяльності в державі автори дійшли висновку, що в умовах викликів ХХІ століття, реалізації комплексного реформування освітньої галузі особливої уваги потребують питання наукового, методичного та організаційного супроводу впровадження новаторських ідей і відповідних освітніх проєктів.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Стаття присвячується розв'язанню питань координації діяльності започаткованих регіональних шкіл новаторства керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників в контексті діяльності Всеукраїнської школи новаторства означених категорій фахівців у системі післядипломної педагогічної освіти (ВШН), створеної у 2011 р. за ініціативи ДЗВО «Університет менеджменту освіти». В умовах реалізації Закону України «Про освіту» 2017 р. [11], затверджених освітніх і професійних

стандартів керівників, педагогічних працівників закладів різних рівнів освіти, питання науково-методичного та організаційного супроводу їхнього професійного розвитку в системі післядипломної освіти потребують виваженого підходу на основі науково обґрунтованих висновків.

Метою статті є обґрунтування актуальності функціонування Координаційного центру розвитку шкіл новаторства України як суб'єкта науково-методичного й інформаційного забезпечення ВШН та РШН в умовах післядипломної освіти, а також опис змісту його діяльності як структурного підрозділу науково-дослідної лабораторії Українського відкритого університету післядипломної освіти (у формі проєкту Положення).

Викладення основного матеріалу. За словами Н. Мельник, для формування професійної компетентності педагогічних працівників у закладах післядипломної педагогічної освіти є потреба створення інноваційних структур – проєктних центрів, технопарків, шкіл новаторства, шкіл технологічної майстерності, консалтингових служб, центрів дистанційної підтримки педагогічних працівників тощо. Важливо змінити вимоги до організації, форм і змісту діяльності професійних спільнот, змодельовати такий науково-методичний супровід, який би забезпечив розвиток нового типу професіоналізму педагогів для ефективного впровадження освітніх стандартів, формування педагогічного досвіду, здійснення інноваційної діяльності з питань апробації нових освітніх програм і розроблення навчальних програм із урахуванням особливостей закладу освіти. Актуальним також є створення регіональних банків кращих інноваційних практик, проведення презентаційних заходів із питань впровадження державних освітніх стандартів, організація діяльності авторських творчих майстерень учителів [24, с. 11–15].

Базуючись на аналізі та узагальненні наукових і нормативно-правових джерел з'ясовано сутнісні характеристики понять [8; 9; 11; 12; 13; 19; 26; 31], які складають основу розкриття обраної нами теми (табл. 1).

Сутнісні характеристики основних понять досліджуваної теми

Назва поняття	Визначення поняття
Розвиток (англ. development – розвиток; зростання; розширення, еволюція; створення; подія; поліпшення, вдосконалення)	особливий тип незворотних, поступальних, спрямованих змін складних системних об’єктів, що пов’язано з їх структурним і функціональним оновленням, поліпшенням, зростанням, удосконаленням, перетворенням у «своє» якісно нове [13, с. 498].
Безперервний професійний розвиток	безперервний процес навчання та вдосконалення професійних компетентностей фахівців після здобуття вищої та/або післядипломної освіти, що дає змогу фахівцю підтримувати або покращувати стандарти професійної діяльності і триває впродовж усього періоду його професійної діяльності [11].
Державно-громадське партнерство	передбачає забезпечення належного поєднання державного та громадських засад в інтересах особистості, соціуму та влади, внаслідок чого змінюються навантаження, функції, структура і стиль управління освітою, забезпечується поступовий перехід до децентралізованого управління. Розглядається як взаємодія органів державної влади, органів місцевого самоврядування з громадськими об’єднаннями, іншими інститутами громадянського суспільства з метою ухвалення ефективних управлінських рішень і задоволення суспільних інтересів у сфері освіти [31].
Інновація (лат. innovatio – оновлення, зміна)	нововведення, зміна, оновлення; новий підхід, створення якісно нового, використання відомого в інших цілях. Слово «інновація» має комплексне значення, оскільки складається з двох форм: власне ідеї та процесу її практичної реалізації. Розрізняють такі поняття: «новація» («новий засіб») як певний засіб (нові ідеї, методи, методики, технології, програми тощо); «інновація», яке ширше за змістом, оскільки означає процес, предметом якого є новації [19].
Новаторство, новатор (від лат. novator – обновник), новаторський досвід	новаторство – усе нове, прогресивне, що запроваджується у будь-якій галузі людської діяльності; новатор – той, хто вносить і здійснює нові прогресивні ідеї, принципи в будь-якій галузі діяльності. У широкому розумінні до педагогів-новаторів належать усі педагоги, які працюють творчо, прагнуть до оновлення своїх дидактичних і виховних засобів. У вузькому розумінні педагогом-новатором вважають автора нової педагогічної системи, тобто сукупності взаємопов’язаних ідей і технологій навчання й виховання; новаторський досвід – досвід із запровадження та реалізації прогресивних ідей, визначення нових шляхів вирішення окремих і загальних педагогічних завдань, запровадження інноваційних форм, методів, прийомів, видів діяльності, модифікації відомих форм, методів й прийомів діяльності задля вирішення сучасних освітніх, виховних та розвивальних завдань [8; 19; 26].
Дисемінація (від лат. dissemination – сіяння, розповсюдження) інноваційного досвіду науково-методичної діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти	система освоєння педагогічного досвіду, особливий продуктивно-перетворювальний процес, який спрямований на впровадження новаторських ідей, інноваційного змісту педагогічного досвіду закладів післядипломної педагогічної освіти з організації науково-методичної роботи в масову педагогічну практику, вмотивування керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладів післядипломної педагогічної освіти до творчої трансформації свого індивідуального досвіду, за підсумком чого відбуваються системні якісні зміни в чинній системі та в освіті в цілому [19].
Координація науково-методичної діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти	процес керованої, цілеспрямованої партнерської взаємодії закладів післядипломної педагогічної освіти, яка включає систему заходів, що забезпечують впорядкованість, безперервність, погодженість у просторі й часі та об’єднання дій закладів післядипломної педагогічної освіти в науково-методичній діяльності, спрямованих на реалізацію спільної мети. Має ґрунтуватися на визнанні самоцінності кожного учасника процесу взаємодії, педагогіці толерантності, становлення суб’єкт-суб’єктних взаємин, що відповідає сучасним тенденціям утвердження демократії та громадянського суспільства [там само].

1	2
Науково-методичний супровід	процес взаємодії суб'єктів щодо впровадження інновацій, які забезпечують новий рівень розвитку освіти; педагогічна категорія, що означає професійну педагогічну взаємодію суб'єктів освітньої діяльності, необхідними умовами якої є добровільність і партнерство, визначальними ознаками – особистісний і професійний розвиток керівників та учасників навчально-виховного процесу, а результатом – якісно новий рівень освіти; технологія післядипломної освіти, завдяки якій можна забезпечити неформальну неперервність післядипломної освіти педагогічних і керівних кадрів та залучити до вирішення педагогічних проблем широке коло фахівців. Суб'єкти науково-методичного супроводу не вирішують проблеми один одного, а здійснюють обмін думками, досвідом, інформацією, забезпечують всебічне обговорення проблеми та можливих підходів до її вирішення [30].
Адаптивна функція освіти дорослих	забезпечення додаткових можливостей у розвитку здатності дорослої людини пристосовуватися до змінних умов життєдіяльності шляхом опанування новою інформацією та включення її до активного обміну з оточенням через розширення світоглядних уявлень. Реалізується на трьох рівнях: суспільство, соціальний інститут, особистість. Полягає у розвитку здатності до змін, інновацій шляхом формування адаптивних особистісних якостей і властивостей, на основі яких продукуються нові зразки соціальної поведінки й нова система цінностей [9].
Адаптивно-педагогічне проектування	адаптивно-педагогічне проектування – оперативне реагування на зміни, які відбуваються в освіті, що забезпечує координацію ефективної взаємодії її елементів (педагогічних умов, засобів і форм організації) із урахуванням традицій, особливостей, які адаптуються до внутрішнього та зовнішнього середовища регіону [4].
Адаптивне управління наставництвом у системі педагогічного новаторства	такий вид управління, який передбачає взаємоузгодження цілей діяльності учасників процесу взаємовпливу для формування певних компетентностей у менш досвідченого педагога для ефективного виконання ним посадових обов'язків і шляхом визначення нових методів (форм) самореалізації вихованців і створення умов для успішної адаптації кожного до викликів та змін у стані як внутрішньому (особистісному, колективному), так і в зовнішньому (суспільстві, державі) [12, с. 240].

Дослідниками визнано, що післядипломна освіта виконує системоутворювальні функції щодо соціальних процесів та особистісного розвитку фахівців, що визначає її інноваційний характер. У Законі України «Про освіту» [11] вперше за історію розвитку національної системи освіти з'явилася стаття «Освіта дорослих», де післядипломна освіта визначена як складник освіти дорослих, яка, у свою чергу є частиною освіти впродовж життя, спрямованої на реалізацію права кожної повнолітньої особи на неперервне навчання з урахуванням її особистісних потреб, пріоритетів суспільного розвитку та потреб економіки. Післядипломна освіта створює соціально-освітній простір, у якому може вдосконалюватися кожен професіонал. Переорієнтація освітянської сфери на розвиток людини, на розвиток особистості, людиноцентризм, як зазначає В. Кремень, є серцевинною ідеєю змін у суспільстві [14]. Педагогічний напрям акмеології (від давньогре-

асте – вища точка, зрілість, найкраща пора, вершина чогось і logos – слово, вчення) використовуємо у дослідженні як основу методичного інструментарію, що допомагає організувати в неперервній освіті оптимальне досягнення професіоналізму особистості [7]. Нами зазначалося, що основними завданнями перетворень у системі післядипломної педагогічної освіти є перехід до альтернативної, різноманітної за формами післядипломної освіти, яка створює мотивацію громадян до неперервного фахового та особистісного вдосконалення, що вимагає наукового пошуку нових, адекватних механізмів управління професійним розвитком фахівців [18; 19].

На наш погляд, сучасні системні зміни у нормативно-правовому забезпеченні освіти в контексті впровадження концепцій неперервної освіти впродовж життя, людиноцентризму в умовах викликів інноваційного типу прогресу

та становлення інформаційної цивілізації детермінують розвиток новаторського руху в освіті.

Як зазначає В. Олійник, однією з форм запровадження державно-громадського управління в системі закладів післядипломної педагогічної освіти (ППО) стало створення у серпні 2010 р. добровільного об'єднання – науково-методичного комплексу «Консорціум закладів післядипломної освіти», ініціатором і засновником якого став Університет менеджменту освіти, спільною місією учасників якого є забезпечення динамічного партнерського вирішення нагальних питань розвитку системи післядипломної педагогічної освіти. Консорціум об'єднав й об'єднує донині в єдиному навчально-науковому комплексі обласні заклади післядипломної педагогічної освіти [27, с. 189].

Функціонування Всеукраїнської школи новаторства керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників післядипломної освіти як форми психолого-педагогічного та науково-методичного супроводу професійного розвитку працівників освіти здійснювалося за принципами гуманізму і людиноцентризму, відкритості, добровільності, партнерства і кооперації, рефлексивності та розвивального характеру. Організаційно-методичний супровід діяльності ВШН здійснював до 2015 р. Науково-методичний центр координації закладів ППО ДЗВО «Університет менеджменту освіти» (Положення про Всеукраїнську школу новаторства керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників і зміни до нього затверджено наказами УМО від 08.02.2011 р. № 01-01/49, від 30.05.2011 р. № 01-01/234, від 08.02.2011 р. № 01-01/49», від 06.05.2011 р. № 01-01/183, від 09.02.2011 р. № 01-01/52). Основні напрями діяльності ВШН: забезпечення координації діяльності з реалізації законодавства про освіту, впровадження системи освіти дорослих за наскрізними навчальними планами та програмами, ефективне використання соціальної інфраструктури, організація підвищення кваліфікації керівних, педагогічних і науково-педагогічних працівників закладів вищої, післядипломної, дошкільної, загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної освіти, спільне проведення науково-дослідних робіт, апробація та використання результатів наукових досліджень, розроблення навчально-методичного

та науково-методичного забезпечення, створення сучасного змісту підвищення кваліфікації керівних і педагогічних кадрів тощо. Із питань дошкільної освіти ВШН у межах Консорціуму закладів ППО працювала на базі Запорізького ОППО, з питань загальної середньої освіти – на базі Луганського ОППО та Харківської академії неперервної освіти, з питань післядипломної педагогічної освіти – на базі Рівненського ОППО. На базі цих закладів ППО було проведено конференції, семінари, методичні студії всеукраїнського рівня для керівників і педагогів закладів освіти за участю наукових і науково-педагогічних працівників установ НАПН України, представників МОН України, спеціалістів управлінь освіти і науки облдержадміністрацій, управлінь/відділів освіти райдержадміністрацій, міських рад, обласних ППО, досвідчених і визнаних фахівців з усіх регіонів України, авторів інноваційного досвіду, представників галузевих видань, засобів масової інформації.

Унікальним є досвід спільної діяльності координаторів ВШН, які були визначені від двадцяти закладів ППО. У словнику «Освіта дорослих» подано визначення поняття «неформальна навчальна група» як добровільне об'єднання людей на основі загальних пізнавальних інтересів, які спільно займаються навчальною діяльністю без будь-якого офіційного (юридичного) оформлення свого статусу, об'єднані спільною значущою метою, діяльністю [6]. Такою командою визначених обласними закладами ППО регіональних координаторів ВШН здійснювалася робота за такими напрямками координації з дисемінації інноваційного досвіду науково-методичної діяльності закладів ППО в межах Консорціуму закладів післядипломної освіти, а саме: вивчення, збір інформаційно-аналітичних матеріалів, узагальнення, експертиза, трансформування продуктів новаторського педагогічного досвіду; тьюторська підтримка закладів освіти, які популяризували і впроваджували педагогічний досвід у рамках діяльності ВШН; формування і навчання команд координаторів, які освоювали новаторський педагогічний досвід; організація та стимулювання дисемінаційної діяльності кращих закладів і педагогічних працівників на основі адресної підтримки педагогічного досвіду; організаційно-правова підтримка діяльності ВШН, спрямованої

на розповсюдження новаторського педагогічного досвіду; організацію й розвиток усіх форм взаємодії закладів освіти у рамках діяльності ВШН; постійний інформаційний супровід і пропаганда досягнень керівних і педагогічних працівників у ЗМІ.

Всеукраїнська школа новаторства – сучасна ефективна форма роботи, що здобула визнання на теренах України, оскільки є інноваційною творчою майстернею, що презентує сучасні форми навчання педагогічних працівників, спроможних працювати в умовах змін. Школа свідомо визначила для себе як пріоритетну мету – формування ефективної системи ініціювання, організації, координування та популяризації інноваційної освітньої діяльності в масштабах України і кожного регіону, зокрема для трансформації новаторського педагогічного досвіду.

Відомі форми діяльності ВШН (2010–2023 рр.):

- Ярмарок педагогічних інновацій у системі ППО;
- Всеукраїнський конкурс науково-методичних розробок у системі ППО;
- Всеукраїнський методичний турнір «Моє покликання – методист»;
- Всеукраїнська Інтернет-конференція «Всеукраїнська школа новаторства керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників системи ППО як форма підвищення фахової майстерності: проблеми, перспективи розвитку»;
- Червневі педагогічні студії та Літня методична школа ВШН на базі Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;
- спільні з Рівненським, Луганським, Запорізьким, Полтавським обласними ППО семінари, «круглі столи», майстер-класи у рамках всеукраїнських і міжнародних виставок («Інноватика в сучасній освіті», «Сучасна освіта в Україні», «Сучасні заклади освіти» тощо);
- Всеукраїнський круглий стіл за темою «Проектування процесу навчання педагогічних працівників з андрагогічних позицій регіональної школи новаторства» на базі Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського;
- започаткування Бібліотечки ВШН та видання науково-методичних посібників за ініціативи та сприяння Рівненського ОІППО («Координація науково-методичної роботи

закладів ППО в умовах єдиного інформаційно-освітнього середовища», «Інноваційні підходи до формування та розвитку професійної компетентності педагогічних працівників у системі неперервної освіти», «Науково-методичне забезпечення діяльності освітніх округів в умовах реформування освітньої галузі», «Формування інноваційного простору дошкільної освіти», «Педагогічний досвід як фактор оновлення змісту науково-методичної діяльності в установах і закладах освіти: вектори випереджувального розвитку», «Формування інноваційного простору дошкільної освіти», «Всеукраїнська школа новаторства керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників системи післядипломної освіти як форма підвищення фахової майстерності: проблеми, перспективи розвитку» тощо).

Н. Білик, як однією з координаторів ВШН, із метою поширення новаторських ідей, набутого інноваційного педагогічного досвіду було рекомендовано створення регіональних (РШН) і зональних шкіл новаторства (ЗШН) керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників. Із 2012 р. уже функціонувала Полтавська РШН за темою «Впровадження технологій новаторської діяльності в контексті розвитку професійної компетентності педагогічних працівників у післядипломній освіті» та 11 ЗШН Полтавщини, до складу яких увійшло 193 особи (науковці, представники відділів освіти райдержадміністрацій, завідувачі РМК, методисти, директори шкіл, практичні психологи та ін.) (керівник – д-р пед. наук, доц., проф. кафедри педагогічної майстерності та інклюзивної освіти Полтавської академії неперервної освіти ім. М. В. Остроградського Н. І. Білик).

На базі Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти було створено Рівненську РШН (координатор Н. А. Мельник, канд. пед. наук, доц. кафедри педагогіки й освітніх інновацій РОІППО), у рамках якої на базі інституту спільно з Університетом менеджменту освіти проведено низку заходів, зокрема: Червневі педагогічні студії «Інноваційні підходи до формування та розвитку професійної компетентності педагогічних працівників у системі неперервної освіти» (14–15.06.2011 р.); Всеукраїнський науково-практичний семінар «Координація науково-методичної роботи закладів післядипломної педагогічної освіти

в умовах єдиного інформаційно-освітнього середовища» (21.10.2011 р.); Всеукраїнський науково-практичний семінар «Науково-методичне забезпечення діяльності освітніх округів в умовах реформування освітньої галузі» (7–8.12.2011 р.); круглий стіл «Координація науково-методичної діяльності районних (міських) методичних кабінетів (центрів) в умовах реалізації Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки» (15.02.2012 р.); науково-практичний семінар «Педагогічний досвід як фактор оновлення змісту науково-методичної діяльності в установах і закладах освіти: вектори випереджувального розвитку» (21–22.03.2012 р.); Червневі методичні студії «Інноваційні підходи до організації науково-методичної роботи з педагогічними працівниками в умовах компетентісно орієнтованої освіти» (13–15.06.2012 р.); Всеукраїнська Інтернет-конференція «Всеукраїнська школа новаторства керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників як форма підвищення фахової майстерності: проблеми, перспективи, розвиток» (13.12.2012 р.); Всеукраїнська Інтернет-конференція «Регіональні та зональні школи новаторства в межах Всеукраїнської школи новаторства керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників: перспективи розвитку» (13.06.2014 р.); науково-практичний семінар «Шляхи трансформації післядипломної педагогічної освіти в умовах модернізаційних змін у суспільстві» (17.06.2015 р.); Всеукраїнський науково-практичний семінар «Всеукраїнська школа новаторства керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників як форма підвищення фахової майстерності: досвід, шляхи реалізації» (2015 р.); науково-практичний семінар «Сучасний науково-методичний супровід регіональних та зональних шкіл новаторства в межах ВШН керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників із питань дошкільної, загальної середньої та післядипломної педагогічної освіти» (15.06.2016 р.); Інтернет-форум «Формування стратегії розвитку шкіл новаторства керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників в умовах розбудови нової української школи» (20.06.2017 р.) тощо.

Із метою поширення новаторських ідей, набутого інноваційного педагогічного досвіду, переведення його в ефективно діючу систему,

що розвивається, у 2014 р. на Рівненщині було створено три ЗШН керівних і педагогічних працівників закладів дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти. Ефективно функціонували школи новаторства у Волинській, Запорізькій, Івано-Франківській, Кіровоградській, Луганській, Полтавській, Сумській, Харківській, Херсонській, Хмельницькій, Черкаській, областях, а їх досвід формування регіональних, районних і зональних шкіл новаторства обговорювався на різних заходах ВШН.

У межах шкіл новаторства проводилися інноваційні форми навчання дорослих: педагогічні студії, конкурси-ярмарки педагогічної творчості, майстер-класи, зустрічі з авторами міжнародних освітніх програм, презентації інноваційних моделей педагогічних систем, що сприяло поширенню та упровадженню оригінальних ідей і творчих знахідок у практику. Дієвою формою поширення інноваційного досвіду в межах шкіл новаторства стали конкурси-ярмарки педагогічної творчості, педагогічні та управлінські студії, під час яких відбувається трансляція ефективного інноваційного досвіду, презентація сучасних управлінських практик, навчання управлінських команд [25, с. 66].

Новий етап діяльності ВШН, РШН, ЗШН розпочався з пропозиції членів науково-методичної ради Університету менеджменту освіти створити Координаційний центр розвитку шкіл новаторства керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладів освіти України за підсумками розгляду питання «Основні напрями розвитку регіональних освітніх систем підвищення кваліфікації педагогічних працівників» у січні 2017 р. Положення про Координаційний центр розвитку шкіл новаторства керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладів освіти України було обговорено на XI Інтернет-форумі ВШН «Формування стратегії розвитку шкіл новаторства керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників в умовах розбудови Нової української школи» і затверджено на засіданні Ради ректорів (директорів) Українського відкритого університету післядипломної освіти (протокол від 13.10.2017 р. № 2). Координаційний центр розвитку шкіл новаторства керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладів освіти України, членами якого є працівники ДЗВО «Університет менеджменту

освіти», Полтавської, Харківської, Херсонської академій неперервної освіти, Волинського, Запорізького, Кіровоградського, Луганського, Рівненського, Сумського, Хмельницького та Черкаського ОШПО, є структурним підрозділом науково-дослідної лабораторії методології та практики професійного розвитку сучасного освітнього менеджера Українського відкритого університету післядипломної освіти, яка функціонує на громадських засадах.

Актуальні питання розвитку шкіл новаторства України, професійного розвитку керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників обговорювалися на Всеукраїнському круглому столі координаторів РШН «Розвиток шкіл новаторства України в умовах імплементації Закону України «Про освіту», Шостій методичній студії Полтавської регіональної школи новаторства керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників післядипломної освіти «Управління опорною школою: проблеми і перспективи» (20.06.2017 р.), круглому столі «Професійний розвиток сучасного освітнього менеджера в умовах післядипломної педагогічної освіти: виклики, новації, досвід (презентація лабораторії УВУПО та Координаційного центру розвитку шкіл новаторства)», який проходив у межах X Міжнародної виставки «Інноватика в сучасній освіті» (25.10.2018 р.) тощо, а також Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції «Мережа шкіл новаторства України: розвиток професійної компетентності керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників у контексті реалізації неперервної освіти» (I – 19.11.2021 р., II – 11.12.2022 р.).

В умовах викликів повномасштабної війни, розв'язаної РФ з 24 лютого 2022 року, розуміємо актуальність проектів, які об'єднують освітян на шляху професійного вдосконалення заради подолання освітніх втрат і повоєнного відновлення. Тому важливо враховувати, що «підготовка сучасного педагогічного працівника відкритого суспільства передбачає оновлення принципів і методів професійного розвитку, переорієнтацію із процесу на результат, трансформацію особистості, її поведінки й ціннісних настанов. Отже, основним орієнтиром післядипломної освіти стає формування творчої особистості, акмепрофесіонала, здатного забезпечити професійно вартісний

результат у розвиток професійної спільноти. Для професійного розвитку фахівців необхідно забезпечити зміст і технології підвищення кваліфікації сучасними концепціями й методиками на засадах андрагогічного, компетентнісного, акмеологічного, людиноцентрованого та інших підходів, модернізувати підготовку в освітніх моделях курсів підвищення кваліфікації та міжкурсового періоду як цілісного андрагогічного циклу» [12].

Розвиваючи ідеї та досвід ВШН і РШН, Координаційного центру розвитку шкіл новаторства керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладів освіти України, Н. Любченко, автором дослідження за темою «Теоретичні та методичні основи управління професійним розвитком керівників закладів загальної середньої освіти на засадах кластерного підходу» (у межах НДР «Трансформація професійного розвитку педагогічних і науково-педагогічних працівників в умовах відкритого університету післядипломної освіти» (ресстраційний номер УкрІНТЕІ 0120U104637, 30.10.2020 р.) ЦПО ДЗВО «Університет менеджменту освіти») запропоновано зінтегрувати їх в єдиному проекті «Кластер професійного розвитку менеджера освіти» віртуальної кафедри управління освітою Українського відкритого університету післядипломної освіти. Як зазначає Т. Сорочан, «віртуальний університет – це середовище комунікації та співпраці, де розширюються можливості доступу здобувачів освіти, широких верств населення, фахівців, окремих осіб із розвинутими освітніми потребами до бази знань» [21].

За Н. Мельник, інновації, що відбуваються в освітньому процесі у зв'язку з реалізацією нової парадигми освіти, зумовлюють необхідність диференціації післядипломної педагогічної освіти, створення такої системи роботи з педагогами, яка б давала можливість обирати зміст, напрями і форми професійного розвитку, запроваджувати інноваційні освітні практики, оригінальні авторські методики і технології, методи і прийоми компетентнісного навчання. Усе це актуалізує необхідність розширення мережі РШН, реалізацію нових підходів до визначення їхнього змісту та форм, що пов'язано з необхідністю виконання визначеної державою стратегії розвитку освіти. Партнерська взаємодія Координаційного центру

розвитку шкіл новаторства України, ДЗВО «Університет менеджменту освіти», інститутів післядипломної педагогічної освіти, академій неперервної освіти та центрів професійного розвитку педагогічних працівників спроможна забезпечити системний підхід до професійного розвитку педагогів в умовах модернізаційних змін, оскільки сприятиме якнайшвидшому переходу від трансляції певного обсягу знань до професійного розвитку на засадах компетентнісного підходу, забезпечить формування здатності кожної особистості до використання знань на ціннісних засадах. Навчання на базі практичного інноваційного досвіду кращих керівників і педагогів закладів освіти, фахівців центрів професійного розвитку педагогічних працівників, запровадження в освітню практику здобутків зарубіжних партнерів, обмін досвідом у межах шкіл новаторства сприятимуть набуттю загальних і професійних компетентностей, від яких залежить результат інноваційних змін [22, с. 257].

Результати дослідження. Нині у науковому просторі введено в обіг поняття «адаптивне навчання» у такому тлумаченні: 1) технологічна педагогічна система форм і методів навчання, що сприяє ефективній індивідуалізації навчання; 2) соціально-орієнтована, навчальна та розвивальна модель цілеспрямованого процесу взаємодії педагога, тих, хто навчається, і джерела інформації. Основні принципи адаптивного навчання в освіті дорослих є: соціальний та особистісний розвиток; культурно-історичний і ціннісний розвиток; індивідуальне просування; компетентнісний підхід [28]. Таким принципом відповідає системний підхід у післядипломній педагогічній освіті, який щороку об'єднує керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладів різних рівнів освіти, працівників органів державної влади і місцевого самоврядування, наукових і науково-методичних інституцій, громадських і приватних організацій на Всеукраїнській науковій конференції «Мережа шкіл новаторства України: розвиток професійної компетентності керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників у контексті реалізації неперервної освіти» [1; 5; 8]. Також урахуємо у нашому дослідженні положення про адаптивне управління наставництвом у системі педагогічного новаторства авторів М. Кириченка, З. Рябової, О. Остряньскої. Застосування цієї технології

обумовлено процесами невизначеності (воєнний стан, процеси повоєнного відновлення); життям у непередбачуваному й постійно змінюваному середовищі, прокрастинацією, перфекціонізмом тощо; зміною пріоритетів, філософії життєдіяльності; пролонгованою ротацією та зміною місця перебування учасників освітнього процесу (внутрішні переміщення й закордонні); організацією та перебігом освітнього процесу в стані постійного оновлення змісту та його адаптації до рівня опанування учасниками освітнього процесу [12]. Отримані результати ґрунтуються також на авторській позиції щодо застосування супервізії як технології післядипломної освіти, де супервізорство можна розглядати як діалогічний педагогічний процес, заснований на міжсуб'єктній рівності в діалозі, конструктивних узаєминах між супервізором і супервізованим, що базуються на цінностях гуманізму, засадах людиноцентризму і розумінні один одного з метою спільного вироблення унікального знання в конкретній педагогічній ситуації, особистісно-професійного розвитку обох сторін [3; 21].

Результатом дослідження авторів статті є запропонований для громадського обговорення та затвердження у відповідності до статутних вимог організацій-організаторів проєкту Положення про Координаційний центр розвитку шкіл новаторства керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладів освіти України (зі змінами), яке має чітку структуру.

1. Загальні положення

1.1. Координаційний центр розвитку шкіл новаторства керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладів освіти України (далі – Координаційний центр шкіл новаторства) є структурним підрозділом науково-дослідної лабораторії методології та практики професійного розвитку сучасного освітнього менеджера Українського відкритого університету післядипломної освіти (далі – УВУПО).

1.2. Координаційний центр шкіл новаторства здійснює свою діяльність на громадських засадах відповідно до законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про повну загальну середню освіту», «Про дошкільну освіту», «Про позашкільну освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту», «Про фахову передвищу освіту», нормативно-правових актів центрального органу виконавчої влади в галузі освіти; статутів Університету менеджменту освіти, цього Положення про Координаційний центр розвитку шкіл новаторства керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладів освіти України (далі – Положення) та актів локального нормативно-правового регулювання.

1.3. Координаційний центр шкіл новаторства створюється за рішенням експертної ради УВУПО за поданням завідувача

віртуальної кафедри управління освітою та погодженням виконавчого директора УВУПО.

1.4. Мета діяльності Координаційного центру шкіл новаторства – організація та проведення комплексних узгоджених заходів із наукової, методичної, навчальної й організаційної роботи регіональних шкіл новаторства керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладів освіти (далі – РШН), районних шкіл новаторства керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладів освіти (далі – районні ШН) у контексті реалізації завдань державної освітньої політики з професійного розвитку та підвищення фахового рівня керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладів освіти України, дисемінації їх інноваційного досвіду.

Координаційний центр шкіл новаторства здійснює діяльність щодо вирішення актуальних питань розвитку РШН і районних ШН на принципах наукового менеджменту та педагогічної кооперації.

1.5. Завдання Координаційного центру шкіл новаторства:

- координація діяльності РШН і районних ШН щодо виявлення, популяризації інноваційних технологій та методик і всебічного впровадження їх у педагогічну практику для підвищення фахового рівня керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладів освіти України всіх рівнів, зокрема, дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти; освіти дорослих, у т. ч. післядипломної освіти;

- організація спільної діяльності РШН і районних ШН щодо участі в роботі лабораторії методології та практики професійного розвитку сучасного освітнього менеджера з обґрунтування концептуальних, теоретико-методологічних та організаційно-методичних основ професійного розвитку й саморозвитку керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників;

- подання пропозицій щодо проведення експертизи членами експертної ради УВУПО новаторських проєктів і програм науково-дослідницької роботи регіонального рівня;

- популяризація новаторського досвіду керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладів освіти України, дисемінація кращих практик РШН і районних ШН, сприяння реалізації інноваційних проєктів і програм;

- здійснення дисемінації досвіду діяльності закладів освіти щодо їх участі в новаторському русі України, спрямованого на підвищення професійної майстерності та управлінської культури керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників;

- підготовка пропозицій щодо вдосконалення та оновлення нормативно-правової бази розвитку регіональної освітньої системи, інструментарію управлінської, науково-методичної, науково-дослідної, педагогічної діяльності закладів освіти;

- висвітлення інформації про діяльність РШН і районних ШН, Координаційного центру шкіл новаторства у ЗМІ, фахових і науково-популярних виданнях, соціальних мережах тощо.

2. Основні напрями діяльності Координаційного центру шкіл новаторства

2.1. Координація діяльності РШН і районних ШН за напрямами:

- дошкільна освіта;
- повна загальна середня освіта;
- позашкільна освіта;
- професійна (професійно-технічна) освіта;
- фахова передвища освіта;
- вища освіта;
- освіта дорослих, у т. ч. післядипломна освіта.

2.2. Взаємодія із центральним органом виконавчої влади в сфері освіти і науки, центральним органом виконавчої влади із забезпечення якості освіти, державними органами, яким підпорядковані заклади освіти; органами місцевого самоврядування, науковими установами та закладами освіти, громадськими та приватними організаціями, засобами масової інформації з питань діяльності й розвитку РШН і районних ШН.

2.3. Надання консультативної допомоги РШН і районним ШН із питань організації навчально-методичної, науково-методичної, організаційно-методичної роботи; аналізу її ефективності.

2.4. Моніторинг розвитку новаторського руху в Україні та його впливу на якість освітньої та управлінської діяльності в закладах освіти.

2.5. Обговорення та підготовка рекомендацій щодо впровадження в освітній процес закладів післядипломної педагогічної освіти, академії неперервної освіти інноваційних підходів, технологій і методик, форм навчання, моделей і прогресивного досвіду щодо зрощення педагога-новатора у закладах різних рівнів освіти.

2.6. Вивчення, узагальнення та пропагування досвіду педагогів-новаторів України, закладів освіти, РШН і районних ШН.

2.7. Підготовка пропозицій і розроблення інструктивно-методичних матеріалів для проведення експертизи членами експертної ради УВУПО освітніх інновацій РШН і районних ШН; рецензування друкованих та електронних видань, методичних рекомендацій, навчально-методичних і науково-методичних матеріалів; формування рекомендацій до друку навчально-методичних посібників, підготовлених учасниками шкіл новаторства.

2.8. Науково-методичний супровід реалізації нормативно-правових актів і методичних рекомендацій у галузі освіти з питань науково-методичного забезпечення освітнього та виховного процесів у закладах освіти.

2.9. Заслуховування звітів РШН і районних ШН, надання науково-методичної допомоги й рекомендацій щодо впровадження результатів інноваційної діяльності у педагогічну практику.

2.10. Популяризація науково-методичної, навчально-методичної літератури, навчально-методичних посібників та іншої друкованої продукції шкіл новаторства в інформаційно-освітньому середовищі України.

2.11. Сприяння участі РШН і районних ШН у всеукраїнських і міжнародних конкурсах, програмах і проєктах із метою популяризації новаторського досвіду тощо.

2.12. Сприяння заснуванню міжрегіональних і міжнародних шкіл новаторства керівних, науково-

педагогічних і педагогічних працівників закладів освіти, обміну досвідом щодо здобуття міжнародних грантів, участі в освітніх і наукових програмах тощо.

3. Структура та склад Координаційного центру шкіл новаторства

3.1. До складу Координаційного центру шкіл новаторства входять:

- голова Координаційного центру шкіл новаторства – обирається за пропозицією керівників-координаторів та членів Координаційного центру шкіл новаторства відкритим чи закритим голосуванням;
- заступник голови Координаційного центру шкіл новаторства – керівник віртуальної кафедри управління освітою УВУПО – завідувач кафедри менеджменту освіти та права ЦПО ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України;
- керівники-координатори Координаційного центру шкіл новаторства – працівники кафедри менеджменту освіти та права ЦПО ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, кафедри педагогічної майстерності та інклюзивної освіти Полтавської академії неперервної освіти ім. М. В. Остроградського та кафедри педагогіки й освітніх інновацій Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;
- відповідальний секретар Координаційного центру шкіл новаторства;
- члени Координаційного центру шкіл новаторства – координатори РШН (працівники інститутів післядипломної педагогічної освіти, академій неперервної освіти), відповідальні у своїх діях за мережеву взаємодію районних ШН); члени віртуальних кафедр УВУПО; керівні, науково-педагогічні і педагогічні працівники закладів освіти, працівники наукових, науково-методичних установ, громадських організацій України.

3.2. Керівників-координаторів Координаційного центру шкіл новаторства призначають рішенням експертної ради УВУПО за поданням завідувача віртуальної кафедри управління освітою та погодженням виконавчого директора УВУПО. Строк їхніх уповноважень не обмежений і закінчується за відповідним розпорядженням.

3.3. Координаторів РШН визначають інститути післядипломної педагогічної освіти та академії неперервної освіти України. Строки їхніх уповноважень не обмежені і закінчуються за відповідними розпорядженнями керівників цих закладів.

3.4. Керівники-координатори організують діяльність Координаційного центру шкіл новаторства, а саме:

- формують і затверджують план роботи;
- беруть участь у підготовці рішень про створення РШН і районних ШН;
- призначають відповідального секретаря Координаційного центру шкіл новаторства;
- приймають рішення щодо залучення експертів і спеціалістів (за потреби);
- координують роботу координаторів РШН і районних ШН;
- планують і проводять засідання Координаційного центру шкіл новаторства;
- висвітлюють роботу Координаційного центру шкіл новаторства, РШН і районних ШН, здійснюють зв'язки з громадськістю.

3.5. Відповідальний секретар Координаційного центру шкіл новаторства:

- здійснює документообіг;
- веде протоколи засідань;
- запрошує на засідання Координаційного центру шкіл новаторства координаторів РШН і районних ШН і зацікавлених осіб;
- інформує учасників Координаційного центру шкіл новаторства про проведену роботу та виконання прийнятих рішень;
- веде підготовку інформаційних матеріалів про діяльність Координаційного центру шкіл новаторства;
- забезпечує оприлюднення інформації про діяльність Координаційного центру шкіл новаторства шляхом розміщення її на вебсайті.

3.6. Координатори РШН:

- планують та організують діяльність РШН;
- забезпечують координацію діяльності районних ШН, сприяють участі у всеукраїнських, регіональних проєктах і програмах тощо;
- беруть участь у засіданнях Координаційного центру шкіл новаторства;
- надають пропозиції до плану роботи Координаційного центру шкіл новаторства;
- беруть участь у роботі Координаційного центру шкіл новаторства в якості експертів і фахівців проєктів, програм, конкурсів, фестивалів тощо;
- організують збір і аналіз інформації про діяльність РШН і районних ШН;
- здійснюють заходи щодо зв'язків із громадськістю з питань діяльності РШН і районних ШН, висвітлюють їх роботу у регіональних і всеукраїнських ЗМІ;
- щорічно надають інформацію про проведену роботу в Координаційний центр шкіл новаторства.

4. Організація діяльності Координаційного центру шкіл новаторства

4.1. Відповідно до затвердженого плану роботи Координаційного центру шкіл новаторства засідання проводяться двічі на рік.

4.2. Засідання Координаційного центру шкіл новаторства є відкритим для всіх зацікавлених осіб та організацій.

4.3. Дата, час, місце проведення і порядок денний засідання визначається керівниками-координаторами Координаційного центру шкіл новаторства за два тижні до його проведення та оголошуються за тиждень до його проведення.

4.4. Підсумки засідання Координаційного центру шкіл новаторства оформляються у формі протоколу.

4.5. Із метою оперативного вирішення актуальних питань Координаційний центр шкіл новаторства може приймати рішення шляхом опитування координаторів РШН і районних ШН. Підсумки опитування оформляються аналітичним звітом на черговому засіданні Координаційного центру шкіл новаторства.

4.6. Підсумки роботи Координаційного центру шкіл новаторства та результати виконання рішень розглядаються щорічно на його підсумковому засіданні.

5. Повноваження Координаційного центру шкіл новаторства

5.1. Координаційний центр шкіл новаторства здійснює

діяльність відповідно до плану роботи УВУПО та його затвердженого плану роботи.

5.2. Координаційний центр шкіл новаторства має право:

– пропонувати розгляд питань на засідання експертної ради УВУПО за поданням завідувача кафедри управління освітою та погодженням виконавчого директора УВУПО щодо організації заходів всеукраїнського рівня;

– направляти до розпорядників інформації запити, пов'язані з одержанням інформації, необхідної для здійснення діяльності Координаційного центру шкіл новаторства у межах визначених цим Положенням повноважень;

– підтримувати діяльність координаторів РШН і районних ШН для вирішення актуальних питань щодо розвитку новаторського руху;

– приймати у межах визначених цим Положенням повноважень рішення, що стосуються організації, координації та розвитку шкіл новаторства в Україні.

6. Припинення діяльності Координаційного центру шкіл новаторства

6.1. Положення про Координаційний центр шкіл новаторства затверджується рішенням експертної ради УВУПО за поданням завідувача кафедри управління освітою та погодженням виконавчого директора УВУПО.

6.2. Припинення діяльності Координаційного центру шкіл новаторства здійснюється за рішенням експертної ради УВУПО за поданням завідувача кафедри управління освіти та погодженням виконавчого директора УВУПО.

Примітка: здійснювати правильний запис назв шкіл новаторства (наприклад, регіональна – Полтавська РШН, районна – Кременчуцька ШН).

Висновки з даного дослідження. Розуміючи багатозначність слова «центр», визначаємо його сутність як місце зосередження будь-якої діяльності, керівництва чимсь, осередок, сфера зосередження певної енергії. Координаційний центр розглядаємо як структурний елемент ВШН, як один із суб'єктів діяльності з науково-методичного й інформаційного забезпечення ВШН в умовах післядипломної педагогічної освіти в цілому та/або окремих її підсистем (дошкільної, загальної середньої, позашкільної, професійної (професійно-технічної освіти) на різних рівнях структурної організації (всеукраїнському, міжрегіональному, регіональному, міському, районному, територіальній громаді, на рівні окремого закладу освіти), який виконує функцію комунікатора та сполучного структурного елемента у взаємодії. Такий центр є гнучкою формою, за допомогою якої ВШН, РШН і районні ШН зможуть оперативно реагувати на динамічні зміни потреб пріоритетних споживачів і забезпечувати їхню взаємоадаптацію в контексті вимог неперервного професійного розвитку.

Започаткування методичного хабу

Координаційного центру розвитку шкіл новаторства України «Школи новаторства: виклики, стратегії, синергія розвитку» є творчою платформою для реалізації цілей і завдань шкіл новаторства на сучасному етапі.

Упровадження запропонованих авторами положень сприятиме реалізації державних освітніх і професійних стандартів у контексті неперервного професійного розвитку керівників, науково-педагогічних і педагогічних працівників в умовах післядипломної освіти. Діяльність Координаційного центру розвитку шкіл новаторства, спрямована на методичне, організаційне забезпечення та координацію наукової, науково-технічної та науково-педагогічної діяльності керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладів освіти України, забезпечуватиме прикладний результат функціонування такої форми новаторського руху на основі системного, наукового, компетентнісного, акмеологічного, особистісно-орієнтованого, кластерного підходів [16; 17].

На нашу думку, *подальших наукових розвідок* потребують питання професійного розвитку педагогів у межах шкіл новаторства відповідно до вимог державних освітніх і професійних стандартів, нових підходів щодо формування ключових компетентностей у Новій українській школі, впровадження інноваційних освітніх проєктів із питань забезпечення якості освітнього процесу, супервізії як інструмента професійної підтримки науково-педагогічних працівників, менеджерів освіти, запровадження педагогічної інтернатури, механізмів виявлення і поширення педагогічного досвіду з розроблення й упровадження навчально-методичного забезпечення в умовах реалізації нових стандартів освіти.

Список використаних джерел

1. Білик Н. Діяльність регіональної школи новаторства (2012–2016 рр.). *Інсайти для освіти: моделювання взаємозв'язку наукових досліджень і освітніх практик в умовах трансформації українського суспільства* : монографія / [уклад. : В. В. Зелюк, С. Ф. Клепко, Т. А. Устименко]. Полтава : ПОППО, 2020. С. 117–147. URL: <https://ed.poippo.pl.ua/handle/022518134/374>
2. Білик Н. І. Адаптивно-педагогічне управління проєктуванням електронного освітнього контенту шкіл новаторства. *Інформаційно-ресурсне забезпечення освітнього процесу в умовах діджиталізації суспільства* :

матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 11 листопа. 2020 р. Київ, 2020. С. 21–23.

3. Білик Н. І., Любченко Н. В. Педагогічний коучинг як технологія професійного розвитку вчителя в системі підвищення кваліфікації. *Імідж сучасного педагога*: електрон. наук. фах. журн. (категорія «Б»). 2020. № 5 (194). С. 41–46. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-5\(194\)-41-46](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-5(194)-41-46) URL: <http://isp.poippo.pl.ua/article/view/215279>

4. Білик Н. І. Управління адаптивно-педагогічним проектуванням регіональних освітніх систем підвищення кваліфікації педагогічних працівників : монографія. Полтава : ТОВ «АСМІ», 2015. 461 с.

5. Білик Н. І. Школа новаторства – платформа ефективної комунікації керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників післядипломної освіти. *Мережа шкіл новаторства України: розвиток професійної компетентності керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників у контексті реалізації післядипломної освіти* : електрон. зб. тез I Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. з міжнар. участю (Полтава – Київ, 19 листоп. 2021 р.) / упоряд. : Н. І. Білик, В. В. Зелюк ; за наук. ред. М. О. Кириченка. Полтава : ПОІППО, 2021. Вип. 1. С. 21–28. URL: <https://ed.poippo.pl.ua/handle/022518134/533>

6. Василенко О. В. Неформальна навчальна група. *Освіта дорослих* : енциклопедичний словник / за ред. В. Г. Кременя, Ю. В. Ковбасюка. Київ : Основа, 2014. С. 264.

7. Гладкова В. М. Фундаментальна акмеологія – наука XXI століття : монографія. Київ : Інтерсервіс, 2019. 206 с.

8. Гуманістичні ідеї: від Григорія Сковороди до сучасного педагога-новатора в системі неперервної освіти : кол. наук. монографія / за наук. ред. Н. І. Білик. Полтава : ПАНО ім. М. В. Остроградського, 2023. 542 с. DOI: <https://doi.org/10.33272/M2023-1> URL: http://pano.pl.ua/images/FILES/pidrozdily/kafedra_pedmaisternosti/biblioteka/monografia_skovoroda_2023.pdf

9. Єльнікова Г. В. Адаптивна функція освіти дорослих. *Освіта дорослих* : енциклопедичний словник / за ред. В. Г. Кременя, Ю. В. Ковбасюка. Київ : Основа, 2014. С. 11–12.

10. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність». *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2016. № 3. Ст. 25.

11. Закон України «Про освіту». *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2017. № 38/39. Ст. 380.

12. Кириченко М. О., Рябова З. В., Остряньська О. А. Адаптивне управління наставництвом у системі педагогічного новаторства. *Гуманістичні ідеї: від Григорія Сковороди до сучасного педагога-новатора в системі неперервної освіти* : кол. наук. монографія / за наук. ред. Н. І. Білик. Полтава : ПАНО ім. М. В. Остроградського, 2023. С. 232–254. URL: http://pano.pl.ua/images/FILES/pidrozdily/kafedra_pedmaisternosti/biblioteka/monografia_skovoroda_2023.pdf

13. Корженко В. В. Розвиток. *Енциклопедія державного управління* : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. Ю. В. Ковбасюк. Київ : НАДУ, 2011. Т. 1: Теорія державного управління. С. 498.

14. Кремень В. Г. Людиноцентризм. *Енциклопедія освіти* / гол. ред. В. Г. Кремень. 2-ге вид. допов. та перероб. Київ : Юрінком Інтер, 2021. С. 519–520.

15. Кремень В. Г. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні : монографія / Нац. акад. пед. наук України. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. 384 с.

16. Любченко Н. В. Кластеризація суб'єктів наукової, освітньої та виробничої сфери як потенційний ресурс реалізації стратегічної цілі розвитку людського капіталу в контексті Закону України «Про освіту». *Професійний розвиток фахівців у системі освіти дорослих: історія, теорія, технології* : збірник матеріалів III Всеукр. Інтернет-конф., 18 квітня 2018 р., м. Київ / наук. ред., упоряд.: В. В. Сидоренко, Я. Л. Швень. Київ : Агроосвіта, 2018. Ч. 2. С. 20–22.

17. Любченко Н. В. Кластерний підхід в управлінні професійним розвитком керівника закладу загальної середньої освіти : спецкурс / НАПН України, ДЗВО «Ун-т менеджменту освіти». Київ, 2023. 52 с.

18. Любченко Н. В. Післядипломна освіта керівників закладів загальної середньої освіти: виклики в історичному вимірі розвитку. *Вісник післядипломної освіти. Педагогічні науки*. 2023. № 25 (54). С. 164–197.

19. Любченко Н. В. Управління науково-методичною діяльністю закладів післядипломної педагогічної освіти: координаційний аспект : наук.-метод. посіб. / Ун-т менеджменту освіти НАПН України. Київ, 2013. 205 с.

20. Любченко Н. В. Формування стратегії розвитку шкіл новаторства керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників на основі кластерного підходу. *Регіональна освітня система підвищення кваліфікації як фактор розвитку професіоналізму педагогічних працівників: теорія, практика та виклики часу* : електрон. зб. наук. праць за матеріалами Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. / за наук. ред. д-ра пед. наук Н. І. Білик. Полтава : ПОІППО, 2018. С. 49–53. URL: http://poippo.pl.ua/images/FILES/pidrozdily/kafedra_pedmaisternosti/biblioteka/tezi_23.11.2018.pdf

21. Любченко Н. В., Білик Н. І. Супервізія як технологія післядипломної освіти педагогічних працівників у контексті Концепції «Нова українська школа». *Імідж сучасного педагога*. 2021. № 5 (200). С. 5–13. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2021-5\(200\)-5-13](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2021-5(200)-5-13). URL: <https://isp.poippo.pl.ua/article/view/243513>

22. Мельник Н. Діяльність регіональних шкіл новаторства керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників як ресурс забезпечення професійного розвитку у контексті реалізації неперервної освіти. *Розвиток гуманістичних ідей у неперервній освіті: від Григорія Сковороди до сучасного педагога-новатора* : кол. наук. монографія / за заг. та наук. ред. д-ра пед. наук Н. І. Білик. Полтава ; Київ : ПАНО ім. М. В. Остроградського, 2023. С. 255–270.

23. Мельник Н. Науково-методичний супровід професійної діяльності педагогічних працівників в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа». *Психолого-педагогічні засади розвитку професіоналізму освітян в умовах реалізації Концепції Нової української школи* : матеріали Всеукр. Інтернет-конф. (м. Київ – Рівне, 29 березня 2018 р.). Київ ; Рівне : ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» : РОІППО, 2018. С. 70–74. URL: <http://umo.edu.ua/konferenciji>

24. Мельник Н. Підготовка педагогічних працівників у системі післядипломної педагогічної освіти до реалізації

нових державних освітніх стандартів. *Нова педагогічна думка*. 2021. № 4 (108). С. 11–15.

25. Мельник Н. Поширення інноваційного досвіду закладів загальної середньої освіти в межах школи новаторства. *Мережа шкіл новаторства України: розвиток професійної компетентності керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників у контексті реалізації післядипломної освіти* : електрон. зб. тез I Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. з міжнар. участю (Полтава – Київ, 19 листопада 2021 р.). Полтава : ПОІППО, 2021. Вип. 1. С. 65–68.

26. Новаторство. *Словник української мови online*. URL: <https://sum20ua.com/?page=1956&wordid=61248>

27. Олійник В. В. Теоретико-методологічні засади державного управління післядипломною освітою в контексті євроінтеграції : дис. ... д-ра наук з держ. управл. : 25.00.02. Київ, 2019. 593 с.

28. Радченко Ю. Л. Адаптивне навчання. *Освіта дорослих* : енциклопедичний словник / за ред. В. Г. Кременя, Ю. В. Ковбасюка. Київ : Основа, 2014. С. 12.

29. Розпорядження Кабінету Міністрів від 10 липня 2019 р. № 526-р «Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#n12>

30. Сорочан Т. М. Підготовка керівників шкіл до управлінської діяльності: теорія і практика : монографія. Луганськ : Знання, 2005. 384 с.

31. Супрун В. В., Любченко Н. В. Державно-громадське партнерство. *Енциклопедія освіти* / Нац. акад. пед. наук України; гол. ред. В. Г. Кремень. 2-ге вид., допов. та перероб. Київ : Юрінком Інтер, 2021. С. 214.

References

1. Bilyk, N. (2020). Diialnist rehionalnoi shkoly novatorstva (2012–2016 rr.) [Activities of the regional school of innovation (2012–2016)]. In V. V. Zeliuk, S. F. Klepko, & T. A. Ustyenko (Comps.), *Insaity dlia osvity: modeliuвання v zaiemoz'v'iazku naukovykh doslidzhen i osvitnikh praktyk v umovakh transformatsii ukrainskoho suspilstva [Insights for education: modeling the relationship between scientific research and educational practices in the context of the transformation of Ukrainian society]*: monohrafiia (pp. 117-147). Poltava: POIPPO. Retrieved from <https://ed.poippo.pl.ua/handle/022518134/374> [in Ukrainian].

2. Bilyk, N. I. (2020). Adaptivno-pedahohichne upravlinnia proiektuvanniam elektronnoho osvitnoho kontentu shkil novatorstva [Adaptive pedagogical management of the design of electronic educational content of schools of innovation]. In *Informatsiino-resursne zabezpechennia osvitnoho protsesu v umovakh didzhitalizatsii suspilstva [Information and resource provision of the educational process in the conditions of digitalization of society]*: materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (pp. 21-23). Kyiv [in Ukrainian].

3. Bilyk, N. I., & Liubchenko, N. V. (2020). Pedahohichni kouchynh yak tekhnolohiia profesiinoho rozvytku vchytelia v systemi pidvyshchennia kvalifikatsii [Pedagogical coaching as a technology of professional development of a teacher in the system of professional development]. *Imidzh suchasnoho pedahoha [The image of a modern teacher]*, 5 (194), 41-46. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-5\(194\)-41-46](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-5(194)-41-46)

Retrieved from <http://isp.poippo.pl.ua/article/view/215279> [in Ukrainian].

4. Bilyk, N. I. (2015). *Upravlinnia adaptivno-pedahohichnym proektuvanniam rehionalnykh osvitnikh system pidvyshchennia kvalifikatsii pedahohichnykh pratsivnykiv [Management of adaptive-pedagogical design of regional educational systems of professional development of pedagogical workers]*: monohrafiia. Poltava: TOV «ASMI» [in Ukrainian].

5. Bilyk, N. I. (2021). Shkola novatorstva – platforma efektyvnoi komunikatsii kerivnykh, naukovo-pedahohichnykh i pedahohichnykh pratsivnykiv pislidyplomnoi osvity [The school of innovation is a platform for effective communication of management, research and teaching staff, and teaching staff of postgraduate education]. In N. I. Bilyk, V. V. Zeliuk (Comps.), *Merezhha shkil novatorstva Ukrainy: rozvytok profesiinoi kompetentnosti kerivnykh, naukovo-pedahohichnykh i pedahohichnykh pratsivnykiv u konteksti realizatsii pislidyplomnoi osvity [Network of schools of innovation of Ukraine: development of professional competence of managerial, scientific-pedagogical and pedagogical workers in the context of the implementation of postgraduate education]*: elektron. zb. tez I Vseukr. nauk.-prakt. online-konf. z mizhnar. uchastiu (Is. 1, pp. 21-28). Poltava: POIPPO. Retrieved from <https://ed.poippo.pl.ua/handle/022518134/533> [in Ukrainian].

6. Vasylenko, O. V. (2014). Neformalna navchalna hrupa [Informal study group]. In V. H. Kremen, Yu. V. Kovbasiuk (Eds.), *Osvita doroslykh [Adult education]*: entsyklopedychnyi slovnyk (p. 264). Kyiv: Osнова [in Ukrainian].

7. Hladkova, V. M. (2019). *Fundamentalna akmeolohiia – nauka XX stolittia [Fundamental acmeology is a science of the 21st century]*: monohrafiia. Kyiv: Interservis [in Ukrainian].

8. Bilyk, N. I. (Ed.). (2023). *Humanistychni idei: vid Hryhoriia Skovorody do suchasnoho pedahoha-novatora v systemi neperervnoi osvity [Humanistic ideas: from Hryhoriy Skovoroda to the modern teacher-innovator in the system of continuous education]*: kol. nauk. monohrafiia. Poltava: PANO im. M. V. Ostrohradskoho. DOI: <https://doi.org/10.33272/M2023-1>. Retrieved from http://pano.pl.ua/images/FILES/pidrozdily/kafedra_pedmaisternosti/biblioteka/monografiia_skovoroda_2023.pdf [in Ukrainian].

9. Yelnykova, H. V. (2014). Adaptivna funktsiia osvity doroslykh [Adaptive function of adult education]. In V. H. Kremen, Yu. V. Kovbasiuk (Eds.), *Osvita doroslykh [Adult education]*: entsyklopedychnyi slovnyk (pp. 11-12). Kyiv: Osнова [in Ukrainian].

10. Zakon Ukrainy «Pro naukovu i naukovo-tekhnichnu diialnist» [Law of Ukraine "On scientific and scientific and technical activity"]. (2016). *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR) [Information of the Verkhovna Rada (VVR)]*, 3, 25 [in Ukrainian].

11. Zakon Ukrainy «Pro osvitu» [Law of Ukraine "On Education"]. (2017). *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR) [Information of the Verkhovna Rada (VVR)]*, 38/39, 380 [in Ukrainian].

12. Kyrychenko, M. O, Riabova, Z. V., & Ostrianska, O. A. (2023). Adaptivne upravlinnia nastavnytstvom u systemi pedahohichnoho novatorstva [Adaptive management of mentoring in the system of pedagogical innovation]. In N. I. Bilyk (Ed.), *Humanistychni idei: vid Hryhoriia Skovorody do suchasnoho pedahoha-novatora v systemi neperervnoi osvity [Humanistic ideas: from Hryhoriy Skovoroda to the modern*

teacher-innovator in the system of continuous education]: kol. nauk. monohrafiia (pp. 232-254). Poltava: PANO im. M. V. Ostrohradskoho. Retrieved from http://pano.pl.ua/images/FILES/pidrozdzily/kafedra_pedmaisternosti/biblioteka/monografiia_skovoroda_2023.pdf [in Ukrainian].

13. Korzhenko, V. V. (2011). Rozvytok [Development]. In Yu. V. Kovbasiuk (Ed.), *Entsyklopediia derzhavnoho upravlinnia [Encyclopedia of public administration]* (Vol. 1, p. 498). Kyiv: NADU [in Ukrainian].

14. Kremen, V. H. (2021). Liudynotsentryzm [Human centrism]. In V. H. Kremen (Ed.), *Entsyklopediia osvity [Encyclopedia of education]* (pp. 519-520). Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].

15. Kremen, V. H. (2021). *Natsionalna dopovid pro stan i perspektyvy rozvytku osvity v Ukraini [National report on the state and prospects of education development in Ukraine National report on the state and prospects of education development in Ukraine]*: monohrafiia. Kyiv: KONVI PRINT [in Ukrainian].

16. Liubchenko, N. V. (2018). Klasterizatsiia sub'iektiv naukovoi, osvitnoi ta vyrobnychoi sfery yak potentsiinyi resurs realizatsii stratehichnoi tsili rozvytku liudskoho kapitalu v konteksti Zakonu Ukrainy «Pro osvitu» [Clustering of scientific, educational and industrial subjects as a potential resource for the implementation of the strategic goal of human capital development in the context of the Law of Ukraine "On Education"]. In V. V. Sydorenko, Ya. L. Shven (Eds.), *Profesiinyi rozvytok fakhivtsiv u systemi osvity doroslykh: istoriia, teoriia, tekhnologii [Professional development of specialists in the adult education system: history, theory, technologies]*: zbirnyk materialiv III-oi Vseukr. Internet-konf. (P. 2, pp. 20-22). Kyiv: Ahrosvita [in Ukrainian].

17. Liubchenko, N. V. (2023). *Klasternyi pidkhid v upravlinni profesiinym rozvytkom kerivnyka zakladu zahalnoi serednoi osvity [A cluster approach in managing the professional development of the head of a general secondary education institution]*: spetskurs. Kyiv [in Ukrainian].

18. Liubchenko, N. V. (2023). Pislidyplomna osvita kerivnykiv zakladiv zahalnoi serednoi osvity: vyklyky v istorychnomu vymiri rozvytku [Postgraduate education of heads of institutions of general secondary education: challenges in the historical dimension of development]. *Visnyk pislidyplomnoi osvity. Pedahohichni nauky [Bulletin of postgraduate education. Pedagogical sciences]*, 25 (54), 164-197 [in Ukrainian].

19. Liubchenko, N. V. (2013). *Upravlinnia naukovometodychnoiu diialnistiu zakladiv pislidyplomnoi pedahohichnoi osvity: koordynatsiinyi aspekt [Management of scientific and methodical activities of institutions of postgraduate pedagogical education: coordination aspect]*: nauk.-metod. posib. Kyiv [in Ukrainian].

20. Liubchenko, N. V. (2018). Formuvannia stratehii rozvytku shkil novatorstva kerivnykh, naukovo-pedahohichnykh i pedahohichnykh pratsivnykiv na osnovi klasterneho pidkhodu [Formation of a strategy for the development of schools of innovation of managerial, scientific-pedagogical and pedagogical workers based on a cluster approach]. In N. I. Bilyk (Ed.), *Rehionalna osvitnia sistema pidvyshchennia kvalifikatsii yak faktor rozvytku profesionalizmu pedahohichnykh pratsivnykiv: teoriia, praktyka ta vyklyky chasu [The regional educational system of professional development as a factor in*

the development of the professionalism of pedagogical workers: theory, practice and challenges of the time]: elektron. zb. nauk. prats za materialamy Vseukr. nauk.-prakt. onlain-konf. (pp. 49-53). Poltava: POIPPO. Retrieved from http://poippo.pl.ua/images/FILES/pidrozdzily/kafedra_pedmaisternosti/biblioteka/tezi_23.11.2018.pdf [in Ukrainian].

21. Liubchenko, N. V., & Bilyk, N. I. (2021). Superviziia yak tekhnolohiia pislidyplomnoi osvity pedahohichnykh pratsivnykiv u konteksti Kontseptsii «Nova ukrainska shkola» [Supervision as a technology of postgraduate education of teaching staff in the context of the "New Ukrainian School" Concept]. *Imidzh suchasnoho pedahoha [The image of a modern teacher]*, 5 (200), 5-13. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2021-5\(200\)-5-13](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2021-5(200)-5-13). Retrieved from <https://isp.poippo.pl.ua/article/view/243513> [in Ukrainian].

22. Melnyk, N. (2023). Diialnist rehionalnykh shkil novatorstva kerivnykh, naukovo-pedahohichnykh i pedahohichnykh pratsivnykiv yak resurs zabezpechennia profesiinoho rozvytku u konteksti realizatsii neperervnoi osvity [The activity of regional schools of innovation of managerial, scientific-pedagogical and pedagogical workers as a resource for ensuring professional development in the context of the implementation of continuous education]. In N. I. Bilyk (Ed.), *Rozvytok humanistychnykh idei u neperervnii osviti: vid Hryhoriia Skovorody do suchasnoho pedahoha-novatora [The development of humanistic ideas in continuing education: from Hryhoriy Skovoroda to a modern educator-innovator]*: kol. nauk. monohrafiia (pp. 255-270). Poltava; Kyiv: PANO im. M. V. Ostrohradskoho [in Ukrainian].

23. Melnyk, N. (2018). Naukovo-metodychnyi suprovid profesiinui diialnosti pedahohichnykh pratsivnykiv v umovakh realizatsii Kontseptsii «Nova ukrainska shkola» [Scientific and methodological support of the professional activity of pedagogical workers in the context of the implementation of the "New Ukrainian School" Concept]. In *Psykhologo-pedahohichni zasady rozvytku profesionalizmu osvitian v umovakh realizatsii Kontseptsii Novoi ukrainskoi shkoly [Psychological and pedagogical principles of the development of the professionalism of educators in the conditions of the implementation of the Concept of the New Ukrainian School]*: materialy Vseukr. Internet-konf. (pp. 70-74). Kyiv; Rivne: DVNZ «Universytet menedzhmentu osvity»: ROIPPO. Retrieved from <http://umo.edu.ua/konferenciji> [in Ukrainian].

24. Melnyk, N. (2021). Pidhotovka pedahohichnykh pratsivnykiv u systemi pislidyplomnoi pedahohichnoi osvity do realizatsii novykh derzhavnykh osvitnikh standartiv [Training of pedagogical workers in the system of postgraduate pedagogical education for the implementation of new state educational standards]. *Nova pedahohichna dumka [A new pedagogical thought]*, 4 (108), 11-15 [in Ukrainian].

25. Melnyk, N. (2021). Poshyrennia innovatsiinoho dosvidu zakladiv zahalnoi serednoi osvity v mezhakh shkoly novatorstva [Dissemination of innovative experience of institutions of general secondary education within the school of innovation]. In N. I. Bilyk, V. V. Zeliuk (Comps.), *Merezha shkil novatorstva Ukrainy: rozvytok profesiinui kompetentnosti kerivnykh, naukovo-pedahohichnykh i pedahohichnykh pratsivnykiv u konteksti realizatsii pislidyplomnoi osvity [Network of schools of innovation of Ukraine: development of professional competence of managerial, scientific-pedagogical*

and pedagogical workers in the context of the implementation of postgraduate education]: elektron. zb. tez I Vseukr. nauk.-prakt. onlain-konf. iz mizhnar. uchastiu (Is. 1, pp. 65-68). Poltava: POIPPO [in Ukrainian].

26. Novatorstvo [Innovation]. *Slovyk ukrainskoi movy online [Dictionary of the Ukrainian language online]*. Retrieved from <https://sum20ua.com/?page=1956&wordid=61248> [in Ukrainian].

27. Oliinyk, V. V. (2019). *Teoretyko-metodolohichni zasady derzhavnoho upravlinnia pisliadyplomnoiu osvitoiu v konteksti yevrointehratsii [Theoretical and methodological principles of state management of postgraduate education in the context of European integration]*. (D diss.). Kyiv [in Ukrainian].

28. Radchenko, Yu. L. (2014). *Adaptyvne navchannia [Adaptive learning]*. In V. H. Kremen, Yu. V. Kovbasiuk (Eds.), *Osvita doroslykh [Adult education]: entsyklopedychnyi slovnyk* (p. 12). Kyiv: Osnova [in Ukrainian].

29. *Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv vid 10 lypnia 2019 r. № 526-r «Pro skhvalennia Stratehii rozvytku sfery innovatsiinoi diialnosti na period do 2030 roku» [Decree of the Cabinet of Ministers dated July 10, 2019 No. 526-r "On the approval of the Strategy for the Development of the Sphere of Innovative Activity for the Period Until 2030"]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#n12> [in Ukrainian].

30. Sorochan, T. M. (2005). *Pidhotovka kerivnykiv shkil do upravlinskoj diialnosti: teoriia i praktyka [Preparation of school heads for managerial activities: theory and practice]: monohrafiia*. Luhansk: Znannia [in Ukrainian].

31. Suprun, V. V., & Liubchenko, N. V. (2021). *Derzhavno-hromadske partnerstvo [State-public partnership]*. In V. H. Kremen (Ed.), *Entsyklopediia osvity [Encyclopedia of education]* (p. 214). Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].

Дата надходження до редакції
авторського оригіналу: 07.09.2023